CAPITOLUL II.

SUFIXELE DE ORIGINE LATINO-BALCANICĂ.

SUFIXELE SUBSTANTIVALE.

IE *(-ĭe)*.

Observaţie.—Dr. mr.

Funcţiunea.

Abstracte.

O CALITATE.

Derivate dela adiective.

Bădărănie < *bădăran.*
Beţie < *beat, -ţĭ.*
Blestemăţie < *blestemat, -ţĭ.*
Calicie < *calic.*
Căsnicie < *casnic.*
Chelboşie < *chelbos, -şĭ.*
Cucernicie < *cucernic.*
Cuminţie < *cuminte, -ţĭ.*
Curăţie < *curat, -ţĭ.*
Destoĭnicie < *destoĭnic.*
Deşerţie 'vanité' (vr.) < *deşert, -ţĭ.*
Duĭoşie < *duĭos, -şĭ.*
Ereticie (Dos. Prol. $23^{1}/_{25}$) < *eretic.*
Fericie 'bonheur' (Let. 228) < *ferice.*
Fudulie < *fudul.*
Gingăşie < *gingaş.*
Grozăvie < *grozav.*

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Hărnicie < *harnic.*
Îndărătnicie < *îndărătnic.*
Măreţie < *măreţ.*
Minunăţie < *minunat, -ţi.*
Mişelie < *mişel.*
Mulţie 'mulţime' (Car.) < *mult, -ţi.*
Nebunie < *nebun.*
Nerozie < *nerod, -zi.*
Obrăznicie < *obraznic.*
Păcătoşie < *păcătos, -şi.*
Păgînie (Dos. Prol. $15^{2}/_{6}$, $90^{2}/_{15}$) < *păgîn.*
Părtăşie < *părtaş.*
Mulţie 'mulţime' (Car.) < *mult, -ţi.*
Prostie < *prost.*
Sîmeţie (Dos. Prol. $96^{1}/_{27}$) < *semeţ.*
Tinerie 'jeunesse' (Codin Ing.) < *tînăr.*
Voinicie (Şez. V 172) < *voinic.*

Derivate dela substantive.

Bărbăţie < *bărbat, -ţi.*
Cînie 'méchanceté' < *cîne* 'chien'.
Duşmănie < *duşman.*
Măestrie (Aceasta de mică fusease *măestrie* drăcească. Dos. Prol. $55^{1}/_{13}$. — Nestor... mersă acoló unde erà făcută *măestrie* de luptat. Dos. Prol. $89^{2}/_{11}$) < *maestru.*
Omenie (L-aŭ lovitu-l boală, de-l scotïa din *omenie*, Dos. Prol. 99 ½) < *oameni.*
Prietinie < *prietin.*

O DEMNITATE.

Armăşie < *armaş.*
Bănie < *ban.*
Deputăţie < *deputat, -ţi.*
Domnie < *Domn.*
Dregătorie < *dregător.*
Logofeţie < *logofăt, -eţi.*
Păşie (Tiktin, Mat. 109) < *paşă.*

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

O STARE SOCIALĂ.

Argăţie < *argat, -ţĭ.*
Boerie < *boer.*
Călugărie < *călugăr.*
Păstorie < *păstor.*
Preuţie < *preut, -ţĭ.*

O PROFESIUNE.

Cămătărie < *cămătar.*
Cărăuşie < *cărăuş.*
Cĭobănie (Mat. 12) < *cĭoban.*
Gazetărie < *gazetar.*
Negustorie < *negustor.*
Oerie (Pamf. J. III) < *oer.*
Plutăşie (Pamf. C.) < *plutaş.*

O CALITATE ŞI PERIOADA DE TIMP CÂT DUREAZĂ EA.

Cuconie = timpul cît cineva e *cocon* 'copil'.

Fecĭorie 'virginité' (Aceasta..., numită femeae luĭ Marchian..., pănă la bătrîneaţe ş-au ţînut *fecĭoriea*. Dos. Prol. $13^2/_{14}$) < *fecĭoară.*

Fetie 1. 'virginité' (Aceasta... în *fetie* s'au săvîrşit cu pace. Dos. Prol. $13^2/_{19}$, Şez II 227), 2. 'timpul cît cineva e virgină, fată-mare' (Şez. II 227, Codin 31).

Flăcăie 'vremea cît un flăcău petrece necăsătorit' (Codin, 32) < *flăcău.*

Pruncie = timpul cât eşti *prunc* (Dos. Prol. $33^2/_1$).

Văduvie = timpul cât o femeie e *văduvă.*

O ÎNRUDIRE ŞI UNEORI ŞI PETRECEREA CARE ARE LOC CU ACEA OCAZIE.

Cumătrie 1. 'compérage, commérage', 2. 'repas de baptême' < *cumătru* 'compère'.

Cuscrie < *cuscru.*

Frăţie < *frate.*

O ACŢIUNE.

Derivate dela verbe.

Ajutorie 'ajutorare' < *ajutorez.*

Călărie < *călăresc.*

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Călătorie 'voyage' < *călătoresc.*
Căsătorie < *căsătoresc.*
Cucerie < mă *cuceresc.*
Cununie < *cunun.*
Moştenie 'moştenire' (L-au lepădat tată-său de moşteniea împărăţieĭ, Dos. Prol. $98^2/_{26}$) < *moştenesc.*
Scîrnăvie 'profanare' (Bibl. $86^2/_3$) < *sçîrnăvesc.*

Concrete.

LOCUL DE DESFACERE A UNOR PRODUSE.

Brînzărie < *brînzar.*
Brutărie < *brutar.*
Căsăpie < *casap.*
Cîrnăţărie < *cîrnăţar.*
Lipscănie < *lipscan.*
Pălărierie < *pălărier.*
Pitărie < *pitar.*

LOCUL UNDE SE EXERCITĂ ACŢIUNEA PRIMITIVULUI.

Judecătorie < *judecător.*
Legătorie < *legător.*

Băcie 'bergerie, fromagerie' (Ţiplea) < *bačiŭ,* cf. şi bulg. *bačiĭa.*

NUME DE MEDICAMENTE.

Doftorie 'médicament' < *doftor* 'médecin'.
Şorecie (Păsc.), *şoricie* (Codin Ing.) 'otravă pentru stîrpirea şoarecilor' < *şoarec.*

NUME DE BOLI.

Suhărie (Grig. I 85), *şuhărie* (Şez. II 43) 'gutunar; rhume' < ?

APARŢINEREA.

Avuţie 'richesse, fortune' < *avut, -ţĭ.*
Moşie 'propriété foncière' < *moş.*

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

PRODUSUL PRIMITIVULUI.

Licărie 'puţină lumină' (Codin Ing.) < *licăresc* 'a lumina puţin'.
Zugrăvie 'pictură' < *zugrăvesc*.

DIMINUTIVE.

Bărbie 'menton' < *barbă* 'barbe'.
Băbătie 'babă, în gluma' (Mold.) < *băbete*, cf. *moşnegărie* = *moşneag* (Mold.).

Abstracte-Concrete.

MEŞTEŞUGUL ŞI LOCALUL UNDE SE LUCREAZĂ.

Bucătărie < *bucătar*.
Ceasornicărie < *ceasornicar*.
Cĭubotărie < *cĭubotar*.
Croitorie < *croitor*.
Curelărie < *curelar*.
Dogărie < *dogar*.
Fĭerărie < *fĭerar*.
Grădinărie < *grădinar*.

Boerie 1. demnitate, 2. 'boală lumească, sifilis' (Săgh. 85) < *boer*.
Datorie 1. 'devoir', 2. 'dette' < *dator*.
Lemnărie 1. meşteşugul, 2. lemnele unei construcţii, 3. loc unde se ţin lemne < *lemnar*.
Impărăţie 1. funcţie, 2. loc peste care se întinde < *împărat*.
Tărie 1. 'calitatea de a fi tare' (Dos. Prol. 48 1/8), 2. 'cer' (Vîrcol) < *tare*.

SUFIXE COMPUSE.

-ărie *(=-ar+-ie)*.

Observaţie — Precedat de *ĭ*, *ă* se schimbă în *e*.

Abstracte.

O STARE.

Copilărie 'enfance' < *copil*.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

O PETRECERE CU PRIMITIVUL.

Furcărie 'şezătoare, clacă' (Pamf. J. III) < *furcă* 'quenouille'.

PRODUSUL PRIMITIVULUI.

Clovnărie < *clovn.*
Drăcărie 'drăcie' < *drac.*
Momiţărie 'imitaţie servilă' < *momiţă.*
Şolticărie < *şoltic.*

PROFESIUNEA.

Iorgangerie 'meşteşugul plăpămărieĭ' < *ĭorgangiŭ* 'plăpămar'.
Plutărie 'meşteşugul plutelor' (Şez. II 24) < *plută.*

Concrete.

LOCALUL UNDE SE DESFAC PRODUSELE UNEI PROFESIUNI.

Abagerie < *abagiŭ.*
Alvagerie < *alvagiŭ.*
Boĭangerie < *boĭangiŭ.*
Bragagerie < *bragagiŭ.*
Lăcătuşărie < *lăcătuş.*
Tutungerie < *tutungiŭ.*

LOCALUL UNDE SE PRODUCE PRIMITIVUL.

Bănărie 'monetărie' < *ban.*
Ştrengărie 'atelier unde se fac funiile şi ştreangurile' (Conv. Lit. XX 1018) < *ştreang.*
Vinărsărie 'clădirea în care se face vinarsul, povîrnă' (Rev. cr. lit. III 173) < *vinars.*

LOCALUL UNDE SE EXERCITĂ O PROFESIUNE.

Sofragerie 'salle à manger' < *sofragiŭ,* cf. şi ngr. σοφρατζαρία;

COLECTIVE.

Apărie < *apă.*
Bănărie (Pamf. C.) < *ban.*
Colbărie < *colb.*

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Fumărie < *fum.*
Glodărie < *glod.*
Grundzărie 'drum cu grundzuri de glod îngheţat' (Şez. V 76) < *grundz* 'bulgăr de glod îngheţat'.
Peticărie < *petic.*
Pocărie 'pământ plin cu poci' (Codin, 59) < *pocă* 'prăjioară ascuţită ce se pune la viţă în loc de harag' (Codin, ib.).
Pomărie 'fruits' < *poamă.*
Rufărie < *rufă.*

LOCUL PE CARE SE AFLĂ O COLECTIVITATE DE PLANTE.

Bostănărie < *bostan.*
Harbuzărie < *harbuz.*
Perjărie < *perjă.*
Stuhărie (Hasdeu, 3076) < *stuh.*

LOCUL UNDE SE AFLĂ O COLECTIVITATE DE ANIMALE.

Broscărie < *broască.*

LOCUL UNDE SE AFLĂ UN CORP CHIMIC.

Vărărie < *var.*

LOCALUL DESTINAT PENTRU O COLECTIVITATE.

Hulubărie < *hulub.*
Fînărie 'fenil' < *fîn.*
Gheţărie < *ghiaţă.*

UN LOC ÎNGRĂDIT PENTRU ANIMALE.

Bourie (Pop. 164 a) < **bouărie* < *boŭ.*
Căprărie (Şez. V 55) < *capră.*
Cerbărie (Mold.) < *cerb.*
Cĭutărie (Viciu, 31) < *cĭută.*
Văcărie (Pop. 167 b) < *vacă.*

UN LOCAL CARACTERIZAT PRIN PRIMITIV.

Puşcărie 'prison' < *puşcă* 'fusil'.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

NOMINA INSTRUMENTI.

Jucărie 'jouet' < *joc* 'jouer'.

Abstracte-Concrete.

PROFESIUNEA ŞI LOCALUL.

Dugramagerie 'tîmplărie' (Mih.) < turc. *doγramağî* 'charpentier'.

-ălie (=-*ală*+-*ie*).

INTENSIVE.

Sfădălie (Pamf. J. I) < *sfadă*.
Vijălie 'tempête' < *vij-*.

NOMINA INSTRUMENTI.

Tocălie 'toaca şi cu cĭocanele' (Codin Ing.), 'morişca învîrtitoare care scîrţîind sparie păsările depe lanurĭ' (Pamf. J. II)<*toc*.
Văcălie, veşcălie, (Codin, 77) = *vecă* (Viciu, 88), **vecĭcă, veşcă*.

Rotălie 'vîrful maĭ gros al fusuluĭ' (Vîrcol) < *roată*?
Răgălie pl. -*ĭĭ* 'rădăcinile din apă ale arborilor depe lîngă rîurĭ saŭ lacurĭ' (Rev. cr. lit. III 166).
Ţăcălie 'cĭoc, barbă supţire şi ascuţită' (Pamf. C.).

elie (=-*eală*+-*ie*).

Betelie (Rev. cr. lit. III 88 sub *beteleaŭcă*) = *bată* < lat. *vitta*.
Coşmelie 'cocĭoabă' (Codin, 21) < *coşmagă* prin substituţie de sufix.

-ulie (=-*ul*+-*ie*).

DIMINUTIVE.

Cărţulie 1. 'carte (zapis) mică' (Hasdeu, Cuv. I 78), 2. 'cărticică' (Pamf. C.) < *carte, cărţĭ*.
Căsulie 'căsuţă' < *casă*.
Guguşlie 'umflătură pe frunzele arborilor, ceva bulbucat' (Săgh. 46) < *gogoaşă*, după care apoi s'a făcut şi varianta *bubuşlie* (Săgh. 46) < *bubă*.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Sufixul *-ulie* s'a substituit lui *-ucă* în *măcĭulie* 'măgălie, gămălie' (Şez. V 105, Codin 48), 2. 'umflătura dela capul uneĭ măcĭucĭ' (Codin, 48) < *măcĭucă*.

Poate că *căcĭulie* 'căpăţînă de usturoĭu' (Şez. II 185) < *măcĭulie* +*căcĭulă*.

-ăţie (=-at, -aţĭ+-ie).

Păgînăţie 'paganisme' (In vremile *păgînăţieĭ* luĭ [Iulian] svntul Dorotheĭ să dusă dela Tir. Dos. Prol. $58^{1}/_{3}$.—Să siliĭa să să pocăĭască de către *păgînăţie* ce feace. Dos. Prol. $99^{1}/_{1}$) < *păgîn*.

Vărgăţie '(om) de care ţi-ĭ lehamite : îi *vărgăţĭĭa* luĭ Dumnezeŭ — nu poţĭ scăpa de el ca de urgiea luĭ Dumnezeŭ' (Şez. III 91) < *vargă*, cf. cu acelaş înţeles îĭ *varga* luĭ Dumnezeŭ 'amarnic'.

Sufixul a fost extras din *bărbăţie* < *bărbat, -ţĭ, blestemăţie* < *blestemat, -ţĭ, luminăţie* < *luminat, -ţĭ*, şi s'a substituit probabil în *sălbăţie* Bot. 'ivraie' < *sălbătă* idem.

Originea : 1. = it. sp. *-ia*, fr. *-ie* < lat. *-ĭa* = gr. *-ία*, 2. slav. *-ia*, 3. ngr. *-ία*.

Lăcomie (dr. mr.) 'gourmandise, gloutonnerie ; avidité' <bulg. *lakomiĭa*.

Măgărie 'ânerie, stupidité, sottise, impertinence' < bulg. *magariĭa*.

Steclărie 'verrerie' < bulg. *stâklariĭa*.

Zidărie 'les matériaux de construction ; construction' < bulg. *zidariĭa*.

Chirie 'loyer, location'—bulg. *kiriĭa* = turc. ar. *kira*.

Veselie, mr. *vîsîliă* (Dal.) 'gaîté' < bulg. *veselie*.

Misitie 'intercession' < μεσιτεία.

Murdărie 'saleté, ordure' < μουρδαρία.

Păpădie Bot. 'pissenlit', turc. *papadia* Bot. 'camomille' < ngr. παπαδιά „das ich aber als Pflanzennamen nicht nachzuweisen vermag" (G. Meyer, Türk. St. I 33). — Bulg. *popadiĭka* 'camomille ; chrysanthème'.

Stenahorie 'maladie imaginaire' < στεναχωρία 'resserement ; contrainte, nécessité pressante ; gêne'.

Sihăstrie, vr. *isihăstie* (Dos. Prol. $75^{2}/_{30}$) < ngr. ἡσυχαστήριον 'lieu ou habitation solitaire ; retraite ; hermitage ; cloître'.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Din punct de vedere fonetic *-ie* ar puteà proveni şi din *-ilia*, păstrat în mr. *-il'e*, cf. *Florii* 'Dimanche des Rameaux' < **Florilia* = *Floralia*. Nu cumva însă *Florii* este adiectivul *floriŭ* 'cu floră, înflorit' cf. fr. *Pâques Fleuries*?

Genul şi Pluralul.

Substantivele în *-ie* sunt feminine şi fac pl. *-ii*.

SUFIXELE SUBSTANTIVALE-ADIECTIVALE.

AC *(-ák)*.

Observaţie. Dr. mr. megl.— Supt influenţă ngr. unele cuvinte mr. în *-ac* s'au schimbat în *-ache*.

Funcţiunea.

SUBSTANTIVE.

Concrete.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Băltac, mr. *bîltac* (Dal.) < *baltă*.

Bogheacă 'un porcoeş de fîn, cam un şfert de car' (Pamf. J. II)< *boghiŭ*.

Buriac (Pamf. J. III) < *buriŭ*.

Cenac 'strachină maĭ mică' (Codin Ing.) < turc. *čînî*, de unde şi *cinie*.

Sfrediac = *sfredel* mic (Săgh. 67).

Ursac = *urs* mic (Şez. V 168).

Megl. *drumac* 'sentier' < *drum* 'chemin'.

Şirvetac 'basma mică' < *şirvetă*.

Bivulceac 'jeune buffle, buffletin' = bulg. *bivolče*.

Diminutive alintătoare.

Dzinirac = *dziniri* 'ginere' (Dal. Pap. B.).

Ficĭorac (Obed.), *ficĭurac* (Dal. Pap. B.), *ficĭurangu* 'flăcău, băeţandru, copilandru' < *ficĭor*.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Diminutive compătimitoare.

Mlac 'mĭel slab' (Şez. III 71) < **mĭelac* < *mĭel.*

Cinghilac 'crochet' (Dal., = tuc. *čengel* idem.

COLECTIVE.

Bungeac 'o amestecătură de lemne putrede, cu buruenĭ, cu spinĭ, şi altele, prin văĭ, în apropierea rîurilor' (Viciu, 23), 'se numeşte un complex de maĭ mulţĭ muşchĭ care formează împreună un frumos covor verde şi moale' (Panţu, cu acest sens şi *bugĭac*)< alb. *bunk, -gu* 'stejar', de unde şi *bunget.*

Sfoĭag 'mucegaĭŭ' (Cĭob.) < *folium* 'feuille' pl. 'feuillage'.

LOCUL PE CARE SE AFLĂ O COLECTIVITATE DE PLANTE.

Hucĭac, hucĭag, hişteag (Vîrcol) = *hucĭŭ, higĭŭ.*

AUGMENTATIVE.

Augmentative propriu zise.

Picĭorag pl. *-e* 'lemnele cu un cîrlig la capătul de jos, în care umblă uneorĭ pe sate cînd e noroĭŭ mare, pe alte locurĭ zic cătărigĭ' (Rev. cr. lit. III 164) < *picĭor.*

Sulhac 'o sulă maĭ mare' (Viciu, 80), *sulac* membrul bouluĭ, tauruluĭ, caluluĭ (Damé T. 49), *sulac* = *sulă* 'un peşte' (Viciu, 80) < *sulă.*

Buracă = *bură* 'negură. ceaţă' (Rev. cr. lit. III 90).

Bîzacă 'gros ventre' (Dal.)—ngr. μπονζοϋ 'sein', πζοϋκα *(bzúka)* 'ventre', rus *puzo* 'ventre' (G. Meyer, Ngr. St. II 84).

Augmentative depreciative.

Cĭorsac = *cĭoarsă* 'cuţit care tae răŭ'.

Cĭotac 'cĭung, adică arbor ce stă în picĭoare, dar are ramurile mare parte uscate, tăĭate saŭ rupte' (Rev. cr. lit. III 93) < *cĭot.*

Osiac 'vîrful uscat şi rămas fără coajă al unuĭ copac' (Codin. 55—*osie* 'essieu'.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

NOMINA INSTRUMENTI.

Zgîriac 'instr. cu care stolerul însamnă lemnul până unde să-l cioplească saŭ să-l geluĭască' (Şăgh. 76) < *zgîriŭ*.

CONŢINUTUL.

Sutacă 'o sută de dramurĭ' (Dal.) < *sută*.

Abstracte.

Dupac 'coup de poing' < *dup-*.

ADIECTIVE.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Scurtac 'scurtuţ' (Dal.) < *scurt*.
Subţîrac (Obed.), *supţirac* (Mih.) 'supţirel' < *supţire*.
Crudac 'nicĭ copt bine, dar nicĭ crud'; fig. 'nevenit în minţĭ' (Codin, 23) < *crud*.
Iutac 'nicĭ ĭute nicĭ încet, potrivit' (Codin, 43) < *ĭute*.

Diminutive alintătoare.

Gĭunac (Pap. B.) < *gĭone* 'viteaz'.

Diminutive compătimitoare.

Psînac 'slăbuţ, delicat' (Dal.) < *psîn* 'puţin'.

Diminutive depreciative.

Lişurac = *lişor* 'uşor, uşurel' (Pap. B.).
Molac (megl.) = *moale*.

POSESORUL UNEI CALITĂŢI PRIN EXCELENŢĂ.

Codac 'qui hésite, couard' < *codesc*.
Pirgac 'vif, intelligeant' (Pap. B.) < *piru* 'expérimenté, habile' (Mih.) = ngr. ἔμπειρος.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Mămilacă 'caţabae, fată cu ţîţe mari' (Rev. cr. lit. IV 145) ‹it. *mammella* 'mamelle, sein'.

Cĭutac = *cĭut* de un corn (Damé T. 28).

ADIECTIVE DEVENITE SUBSTANTIVE.

Cornac Zool. 'lucane' ‹ *corn.*

Nume proprii de animale.

Nume de vaci.

Mîndrac (Şez. VII 176) ‹ *mîndru.*
Sîmbac (Şez. VII 176) ‹ *Sîmbătă.*

APARŢINEREA.

Turmac 1. 'buffletin' (Pamf. Agr. Vîrcol), 2. 'porc' (Vîrcol), 3. fig. 'trapu' (Codin, 75), 'fort' (Vîrcol) ‹ *turmă.*

SUFIXE COMPUSE.

-eţac *(-eţ+-ac).*

Popîrţac = *popă* (depreciativ, mold.)

-oĭac *(-oĭŭ+-ac).*

Popoĭac 'jeune pope' (Codin, 60) ‹ *popă.*—Pentru acest derivat cf. şi ngr. παπαδάκι 'jeune pope ; prêtre ignorant' ‹ παπαδ- (παπαδιά 'femme d'un pope', παπᾶς 'pope').

-uĭac *(=-uĭŭ+-ac).*

Fusuĭac 'epitet dat unuĭ om înalt şi supţire' (Codin, 32) ‹ *fus.*
Pătuĭag (Pas.) = *pătul,* mr. *pătul'ŭ*

-cĭac *(=-ce+-ac).*

Lupcĭac 'jeune loup, louveteau' (megl.) ‹ *lup* 'loup'.

Pentru originea acestui sufix cf. megl. *bivulcĭac* 'jeune buffle, buffletin' ‹ bulg. *bivolče* + *-ac.*

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Originea: Sufixul *-ac* se găseşte în latineşte, în limbi romanice şi balcanice.

Lat. *acus* formează cuvinte ce exprimă :

1. Posesiunea unei calităţi : *meracus=merus* 'pur, sans mélange', **palumbacus* = *palumbacius* > rom. *porumbac* 'gris comme un pigeon ramier'.

2. Posesorul unei calităţi prin excelenţă : *lingulaca* 'bavard'.

3. Nume de plante : *lingulaca, pastinaca, verbenaca* = *verbena.*

4. S'a substituit lui *-asus* în *bonnacus* = *bonasus* (βόνασος) 'taureau sauvage'.

It. *-acco,* fr. *-ache* (din *-accus, -acus)* formează diminutive.

Dalm. *-ak* < lat. *ĭccus* formează diminutive, cf. *mirak* 'muretto' <*mir* 'muro'.—Bartoli, Das Dalmatische, a scăpat din vedere de a-l relevà.

In limbile slave *-ak* formează :

1. Nomina agentis.

2. Adiective posesive.

3. Diminutive, în srb. rut. ceh. pol. (Belić, 154—155), bulg. (cf. *tumbak* 'ventre' < *tumba* 'tumulus'), croat. (cf. *buşak* 'ein kleiner starker Ochs').

4. Colective, mai ales în bulgăreşte. Iată câteva exemple culese din Markvo :

Parţalak 'friperie, toute sorte de chiffons, vieilleries, hardes' < *parţal* 'chiffon, vieillerie'.

Vârşinak = *vârşina* 'branchage'.

Locul pe care se află o colectivitate de plante :

Breastalak 'ormaie, ormoie' < *breast* 'orme'.

čereşak 'cerisaie' < *čereşa* 'cerise'.

Gabarak 'charmoie' < *gaber* 'charme'.

Lipak 'forêt de tilleuls' < *lipa* 'tilleul'.

Piperak 'poivrière, lieu planté de poivrons' < *piper* 'poivron'.

Topolak 'bois de peupliers, lieu planté de peupliers' < *topola* 'peuplier'.

Trânak 'buisson d'épines, broussaille, épinaie' < *trân* 'épine'.

Vârbak, vârbalak 'saussaie, saulaie' < *vârba* 'saule'.

Burenak 'mauvaises herbes, hautes herbes dans les champs ; lieu où croissent de mauvaises herbes' < *buren* 'herbe ; hautes herbes dans les champs'.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Megl. *brusac* 'forêt de pins'—*bor* 'pin' = bulg. *bor*.

Alb. *-ak* formează diminutive, cf. *burrak*, *burrałak* 'petit homme, bout d'homme' < *burr(â)* 'homme', *tarak* bouvillon, jeune boeuf' < *ter* 'taureau', *verδanak* 'jaunâtre' < *verδ*, *verδi* 'jaune'; *flüturak* = *fl'uturâ* 'papillon'.

Ngr. *-άκας*, formează diminutive, cf. μπαμπάκας = dimin. alint. dela μπαμπάς 'père, papa', de unde rom. *babaca*.

Turc. *-ak* formează :

1. Adiective posesive, cf. *kočak* 'brave, courageux' < *koč* 'personne courageuse', *sarsak* 'tremblant, affaibli par une maladie' < *sarsmak* 'secouer, agiter'.

2. Nume de lucruri, cf. *tozák* 'chose broyée, hachée' < *toz* 'poussière, poudre'.

Cuvinte latineşti în *-acus* nu s'au păstrat în rom., afară poate de *porumbac*.

Din limbile slave am primit însă :

Borceag Bot. 1. 'vesce, Vicia sativa', 2. 'vesce-de Hongrie, Vicia pannonica' < bulg. *borčak* 1.—Ce poate să fie *horcegĭ* 'un fel de ceapă mică' (Şez. II 24)?

Colac 'pain rond' < bulg. *kolak* 'gros pain'.

Cozonak 'pain de Pâques' < bulg. *kuzunak*.

Crivac 'baculus' (Car.) < bulg. *krivak* 'long bâton ayant le manche courbé'.

Dănac 1. 'viţel de un an' (megl.), 2. flăcău (Vîrcol), 'băeţandru' (Codin, 25), 'flăcăĭandru între 14 şi 18 anĭ' (Dan II), 'copil măricel de 10—12 anĭ' (Codin Ing.) < bulg. *danak* 'veau, taurillon'.

Gînsac, mr. *gusac* (Pap. B.), megl. *gănsac* 'jars' < bulg. *gâsak*, srb.-cr. *gusak*, rut. ceh. *husak*, slov. *gosak*.

Godănac 'sfredeluş, care se vîră în toate' (Noŭa Rev. Rom. VIII 86), *ghidenac* sensul? (Dan. II 112) < bulg. *godinak* s. m. 'd'un an, qui a un an; un animal d'un an'.

Liliac 'chauve-souris' < vsl. *liliŭakŭ*.

Malac 'jeune buffle, petit buffle' < bulg. *malak*.

Pitac 'pièce de cinq centimes' < bulg. *petak*.

Pîrvac 'premier essaim' (Damé T. 120) < bulg. *pârvak*.

Prusac 'Prussien' < bulg. *Prusak*.

Rusnac 'Russe' (Şez. V 122) < bulg. *Rušnak*.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Şăştac (Hasdeu, 2427), mr. *şiştacu, şiştu* 'pièce de 6 piastres' < bulg. **şestak, şest* 'six'.

Vîrcolac 'brucolaque, loup-garou' < bulg. *vrâkolak.*

Megl. *m(i)rac* 'crépuscule' < bulg. *mrak* 'obscurité, ténèbres, nuit'.

Prostac (Dmnzău... au făcut pentru mine, un *prostac,* această prea slăvită taină, Dos. Prol. $15^{1}/_{1}$.—Acesta născut din ţărani şi *prostaci,* Dos. Prol. $14^{2}/_{3}$) < bulg. *prostak* 'rustre, roturier'.— *Prostănac* (Codin, 9, sub *bleandă)* < *prostan*+*prostac.*

Sărac, -ă 1. 'pauvre'.—2. 'veuf. veuve' (Car. Dos. Prol. $98^{1}/_{19}$). 3. 'orphelin, -ine' (Car. Dos. Prol. $92^{2}/_{27}$) < vsl. *sirakŭ* 'homo pauper', bulg. *sirak* 'orphelin, orpheline'.

Megl. *pliznak* 'jumeau' < bulg. *bliznak.*

Păstîrnac Bot. = lat. *pastinaca,* bulg. *pasternak.*

Pentru *buracă* = *bură* 'negură, ceaţă', cf. prov. *brumaco* = *brumo* 'brouée, bruine' (ZRPh XX 337).

Pentru *fundac* 'partea de jos a stoguluĭ' (Pamf. Agr.), cf. retic *fundach,* it. *fondaccio* 'dépôt, résidu'.

Pentru *cĭorsac* cf. rus. *turak* 'culter obtusus'.

Pentru *osiac* 'vîrful uscat şi rămas fără coajă al unuĭ copac', cf. rus. *korĭaka* 'gekrümmter Baum'.

Elemente turceşti.

Bărdacă 'boalcă mică' (Codin, 8), megl. *bărdac* 'ulcĭor' <*bardak* 'cruche, pot de terre servant à boire'.

Briceag 'canif' < *bîčak* 'couteau'.

Bugeac < *buğak* 'coin, angle'.

Capac, mr. *cîpachĭă* (Dal.) 'couvercle' < *kapak.*

Cirac (dr. mr.) 'apprenti, élève' < *čîrak.*

Darac 'peigne de tisserand' (Damé T. 139) < *tarak.*

Ortac, mr. *urtac* 'associé' < *ortak.*

Pălmac < *parmak* 'doigt'.

Ravac 'miel vierge' (Damé T. Gl.) < *ravak* 'crême ou essence de miel; miel coulé et purifié'.

Bîginac 'nom d'alliance de deux personnes qui ont épousé deux soeurs' (Dal.) < *bağanak.*

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Bîirachĭă 'drapeau, étendard' (Dal.) < *baĭrak.*

Cîcĭumac 'mămăligă ; espèce de polenta' (Dal.) < *kačamak.*

Hîndache 'fossé' (Obed. Mih. Dal.) < *handak.*

Merache (Obed.), *mirachĭă* (Dal.) 'désir' < *merak* 'inquiétude, curiosité'.

Megl. *dzămbac* 'lys' < *zambak.*

Mirac 'désir' < *merak.*

Barac 'chien barbet' < *barak.*

Turlac 1. 'gris, pris de vin' (Pamf. J. III), 2. 'homme gras' (Vîrcol), 3. *durlac* 'pas trop grand' (Codin, 30) < *torlak* 'jeune débauché ; jeune homme sans expérience'. — *Torofleac* 'tofolog, moale la mers' (Codin, 74) < *turlac* + *nătăfleț.*

Ahmac (Dal. şi megl.) 'idiot, imbécile' < *ahmak.*

Cĭulacu 'manchot' (Mih.) < *čolak.* — Dr. *Cĭolac* n. de familie.

Elemente neogrece.

Babaca < μπαμπάκας 'papa, père'.

γirac 'épervier' (Dal.) < γεράκι 'faucon'.

Mişacă adj. f. 'moyen, médiocre' (Pap. B.) < μεσιακός.

Fliturac s.m. 'léger, étourdi' (Pap.B.) — alb. *fl'üturak* 'papillon'.

Şupleacă 'soufflet, gifle (Pap. S.) — alb. *şupl'akâ*, turc. *şepele* idem.

Fenomene de Analogie.

La grupa cuvintelor în *-ac* au trecut :

Dadacă 'bonne d'enfants' < turc. *dada.*

Budalac 'sot, imbécile, idiot' (Jipescu Opincaru, Şez. II 151) < turc. *budala.*

Subt influenţa cuvintelor în *-ac* şi-a schimbat accentul *fultacă* 'pustule' (Dal.) < ngr. φούλτακας (Aravant.).

Sufixul *-ac* s'a substituit în megl. *custrac* Zool. 'perche' <megl. *costréj* idem = srb. *kostreş.*

Genul şi Pluralul.

Substantivele în *-ac* sunt : 1. masculine când arată o fiinţă, 2. eterogene, pl. *-ace*, când arată un lucru. — Substantivele în *-acă* sunt feminine şi fac pl. *-ace.*

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

ACIU *(-ắčŭ)*.

Observaţie. — Dr. mr. megl. — Fem. *-ace.*

Funcţiunea.

ADIECTIVE.

POSESORUL UNEI CALITĂŢI PRIN EXCELENŢĂ.

Derivate dela verbe.

Chitacĭŭ < *chitesc.*
Codacĭŭ 'qui hésite, couard' < *codesc* 'hésiter'.
Pîrlacĭŭ 'care fură lucrurĭ mărunte' (Pamf. Agr.) < *pîrlesc.*
Vorovacĭŭ 'vorbareţ' (Cu acea limbă a luĭ *vorovoace*, Dos. Prol. $72^{2}/_{25}$) < *vorovesc.*

Derivate dela adiective.

Mortacĭŭ 'mortel' (Dos.) < *mort.*
Stîngacĭŭ (dr. mr.) 'gaucher' < *stîng.*
Ndriptacĭŭ 'care se serveşte de mîna dreaptă' (Dal.) < *drept.* — Acest derivat pare curios.

Derivate dela substantive.

Şagacĭŭ 'jocosus' (Car.) < *şagă.*

POSESIUNEA UNEI CALITĂŢI ŞI POSESORUL PRIN EXCELENŢĂ.

Codacĭŭ 1. 'qui a une longue queue', 2. 'qui hésite'; subst. 'nom du diable' (Furt.) < *coadă, codesc.*
Vacă *hrănace* 'mîncăcĭoasă' (Damé T. 29). Oamenĭ *hrănacĭ* sîntem cu dobĭtocul, Bibl. $36^{1}/_{35}$: κτηνότροφος) < *hrănesc.*
Impungacĭŭ 'care împunge, despre coarne' < *împung.*
Cal *robacĭŭ* 'care trage din greŭ' (Mold.), femee *robace* 'muncitoare' (Furt.) < *rob.*

POSESIUNEA UNEI CALITĂŢI.

Ducacĭŭ 'care se duce' (Păsc.) < *duc.*

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

SUBSTANTIVE.

DIMINUTIVE.

Ghĭumacĭŭ (Pap. B. Dal.) < *ghĭum* 'vas de aramă de pus apă' (Pap. S.).

Juncacĭŭ = *junc* (megl.).

NOMINA AGENTIS.

Luptacĭŭ < *lupt.*

Cornacĭŭ 1. 'celui qui conduit la charrue' (Păsc.), 2. 'sonneur du cor' (Săgh. 50) < *corn.*

AUGMENTATIVE.

Sulacĭŭ 'penisul hărmăsaruluĭ' (Damé T. 49) < *sulă.*

NOMINA INSTRUMENTI.

Astrăgacĭŭ 'instr. en bois sur lequel le cordonnier retourne la tige d'une botte après l'avoir cousue' < **astrag* = *extraho* (Philippide, ZRPh, 1907, 294).

Bătacĭŭ 'batailleur, claquet, cliquet d'un moulin' (Damé T. 153, 154) < *bat.*

Luptacĭŭ 'plasă, voloc de prins peşte' (Damé T. 123) < *lupt.*

Rîncacĭŭ 'taur cu un singur testicul' (Rev. cr. lit. III 167), mr. *arungacĭŭ* 'cal pe jumătate jugănit' (Dal.) = *rînc* (Rev. cr. lit. III 167).

Carapace = mr. *cîrapă* (Dal.).

Originea : lat. *-ax, -acis* + slav. *-ač* (Puşcariu, Dim. 63—64 şi Contr. 6).

Cîrpacĭŭ (dr. mr.), 'lucrător prost' < bulg. *kârpač* 'racommodeur'.

Covacĭŭ (izolat ca nume propriu), megl. *cuvacĭŭ* 'forgeron' < bulg. *kovač.*

Tălmacĭŭ 'interprète' < bulg. *tâlmač.*

Luvacĭŭ 'chasseur' (megl.) < bulg. *lovač.*

Pitacĭŭ 'mendiant' (Mih.)—bulg. *pitam* 'demander'.

Gîrbacĭŭ, mr. *gărbacĭu* (Mih.), *gîrbaci* (Dal.) 'fouet fait de cuir de bœuf' < bulg. *gârbač.*

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Fugacĭŭ < *fugax, -acis.*

Trăgacĭŭ 1. a. 'care trage la jug, despre boi' (Damé T. 29, Şez. V 164), 2. s. 'partea puştiĭ de care se trage' (Şez. V 164), *trăgace* 'curcubetă de tras vin' (Viciu, 85) > **tragax, -acis* = *trahax.*

Fenomene de Analogie.

La grupa cuvintelor în *-acĭŭ* au trecut :

Cîrɣacĭŭ Bot. 'orne' (Dal.) < turc. *kara-aɣağ*, de unde şi bulg. *kara -agač*, ngr. καραγάτσι.

Bărcace (Mih.), *burɣaci* (Dal.) 'vase de cuivre avec anse, petit chaudron' < turc. *bakraǧ* 'vase de cuivre pour le lait ou pour l'eau', de unde şi bulg. *bakrače* cu înţelesul rom.

Substituţii de Sufix :

Spurcacĭŭ 'burete galbăn cu gust dulce' (Codin, 68) < *spurcat.*

Genul şi Pluralul.

Substantivele în *-acĭŭ* sunt : 1. masculine, când arată o fiinţă ; — 2. eterogene, pl. *-ace*, când arată un lucru. — Substantivele în *-ace* sunt feminine, pl. *-acĭ.*

AĬŬ *(-áĭŭ).*

Observaţie. — Dr. mr. megl. — Mr. megl. *-al'ŭ.* — Fem. *-ae, -al'e*

Funcţiunea.

I

SUBSTANTIVE.

Concrete.

COLECTIVE.

Cuvinte întrebuinţate la plural.

Cotorae 'catrafuse, sculele caseĭ aruncate în dezordine' (Codin, 22) < *cotor.*

Piţigae 'găteje supţirĭ' (Codin, 58) < *a piţiga* 'a pişca' (Conv. Lit. XX 1015), de unde şi mold. *pîrţîgît* 'slab şi supţire, despre persoane'.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Cuvinte întrebuinţate la singular.

Harmalae 'mulţime zgomotoasă' (Mold.) < **crămurae*, cf. *crămură* 'tumulte, vacarme' (Şez. V 175 sub *zurbalîc*), mr. *cărmoală* 'massacre' (Mih.) = Ducange *carmula*, vsl. *kramola* 'seditio', bulg. *kramola* 'tumulte, vacarme, querelle, tintamarre'.

Potae 1. 'grămadă de cîni, lupi', 2. fig. *a.* 'cîne leneş', *b.* 'om leneş' (Codin, 60) < *pot-*, cf. fr. *canaille.*—*Cotae* 'cotarlă, cîne în batjocură' (Săgh. 113 a) < *potae* 2 *a* + *coteĭŭ* = alb. *kut.*

Pahae 'cîne, în batjocură' (Şez. V 115) a avut probabil de asemene înţeles colectiv.

Înţelesul colectiv se exprimă mai ales prin compusul *-ărae.*

AUGMENTATIVE.

Augmentative propriu zise.

Măglae (Vîrcol.) < *mîglă* 'grămadă, movilă' (Şez. III 70).

Mătăhae (Pas.) = *mătăhală.*

Bobotae (Păsc.), *bălbătae, vălvătae* (Pamf. Agr.), *vîlvătae* (Vîrcol) 'flacără mare' < bulg. *bobotĭa* 'produire un bruit sourd, faire du bruit',—denumirea s'a dat după sgomotul de care este însoţit o flacără mare, adică un foc mare.

Pălălae, mold. *palalai, papalai* (Şez. III 84) < **palae* < bulg. *palĭa* 'allumer, mettre le feu, faire du feu', în primul caz prin reduplicarea silabei *ı*, în al doilea prin reduplicarea silabei *pa.*

Augmentative depreciative.

Marhae 'vacă mare şi slabă' (Şez. III 70) < *marhă* 'vită'.

CONŢINUTUL.

Mucegaĭŭ < **mucigus* = *mucidus*, rom. *muced.*
Putregaĭŭ < **putrigus* = *putridus*, rom. *putred.*
Vînătae pl. *vînătăĭ* < *vînăt.*

Abstracte.

O ACŢIUNE.

Buşaĭŭ < *buşesc.*
Futaĭŭ < *fut.*

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Izbaĭŭ < *izbesc.*
Trîntaĭŭ < *trîntesc.*

O STARE.

Amuţal'ŭ 'muţenie' (Pap. B.) < *amuţăscu.*

NUME DE SĂRBĂTORI.

Brezae 'un fel de arlechin care, cu un cap de animal împodobit cu tot felul de cordele, joacă de Crăciun pe la casele oamenilor, în timp ce îşĭ mişcă ritmic botul orĭ pliscul' < *breaz* 'cu o pată albă pe faţă, despre animale', a însemnat mai întâiu timpul când joacă arlechinul.—Cuvântul a trecut în bulg. : *bârzaĭa* 'bouffon'.
Drăgaĭca 'Naşterea Sft. Ioan Botezătorul, 24 Iunie' < **drăgae.*

SUFIXE COMPUSE.

-ărae *(=-ar+-ae).*

COLECTIVE.

Apărae < *apă.*
Colbărae < *colb.*
Fleşcărae 'glod pe drum, udeală de se strică drumul cel bun. Se face când se topeşte omătul sau cînd dă o ploae' (Şez. V 73) < *flosc* 'noroĭu supţire, lapoviţă' (Noŭa Rev. Rom. IV 338), lat. *flascus* 'mou'.
Focărae < *foc.*
Fumărae < *fum.*
Glodărae < *glod.*

NUME DE BOALE.

Jigărae, jîgarai (Şez. V 103) 'răceală cu tusă la cînĭ, şi în batjocură şi la oamenĭ', *jeregaĭŭ* 'foc pe gît, arsurĭ' (Codin, 44) < *jîg* 'fer-chaud' = alb. *žegu* 'canicule, jours caniculaires', bulg. srb. *žega* 'chaleur, hâle'; cf. şi ung. *zsigora* 'colique des chiens'.
Pînticărae 'diarrhée' < *pîntic* 'ventre'.

-ălae *(=-ală+-ae).*

Drugălae 'porumbiĭ curăţiţĭ de foĭ' (Codin, 28) < *drug* 'porumbĭ marĭ cu boabe' (ibid.).

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Jăvălae 'mulţime zgomotoasă' (Săgh. 58), *javalai* 'mulţime mare de ţigani sau de oameni ţigăneticĭ, smoliţĭ' (Şez. V 103) < bulg. *živ* 'vivant ; vif, éveillé, sémillant'.

-egaĭŭ (=-*eg*+-*aĭŭ*).

Jărăgaĭŭ 'jăratic mult' (Pamf. Agr.), *jeregaĭŭ* 'cărbuni aprinşĭ' (Boc.), *jerăgaĭŭ* 'jar mult, cărbuni aprinşĭ' (Codin, 44) < *jar*.

Mîlcigaĭŭ = lemn *mîlcid* 'putred' (Şez. III 70), cf. *mucegaĭŭ*—*muced*, *putregaĭŭ*—*putred*.

Jimigaĭŭ 'lepădătură de varză, de peşte' (Codin, 44), adică 'ceĭa ce se leapădă', propriu zis 'frunze care se leapădă—bulg. *şuma* 'feuillage'?

-ăfaĭŭ (=-*av*+-*aĭŭ*).

Cĭumăfaĭŭ, *cĭumăfae* Bot. 'pomme épineuse' < *cyma*.

Originea : =it. -*aglia*, sp. -*alla*, pv. -*alha*, fr. -*aille* < -*alia* =pl. dela -*al*, -*alis*, de unde am căpătat mai întâiu pl. -*ae*, după care apoi s'a făcut sg. -*aĭŭ*.—Din sensul plural s'a desvoltat mai întâiu firesce înţelesul colectiv (Hasdeu, 597).

Fĭerătae 'instrumente multe de fĭer' (Codin, 31) < **ferratalia* < *ferratus*, cf. pv. *ferratalha*, apoĭ fr. *ferraille*.

Măruntae 'organele mărunte ale corpuluĭ (inima, rînza, maĭul)' < *minutalia*.—Mr. *minuţăl'ĭ* 'parale mărunte, mărunţiş' (Pap. B. Dal.), *minuţăl'ĭ*, *mindzăl'ĭ* 1. 'parale mărunte', 2. 'uscăturĭ, vreascurĭ' (Dal.) < **minutăl'ĭ* cu prefacerea lui *t* în *ţ* subt influenţa lui *minut* pl. *minuţĭ* 'petit, menu'.

Câteva etime în -*alia* au devenit feminine singulare :

Bătae pl. *bătăĭ* < *battalia*.

Nămaĭ 'pecus' (Car.) < *animalia*, pl. dela *animal*, după care apoi s'a făcut şi un masculin : *nimal'ŭ*, *numal'ŭ* (Pap.B.), *numal'u* (Dal.) 'vită mică'.—Forma megl. *nămăl'ŭ* 'vită' arată că alături cu pl. *nămae* a trebuit să existe şi pl. **nămăĭ*, cf. *măruntae* şi *măruntăĭ*.

Văpae < **vapalia*, cf. *vapor*, vit. *vapa*. — *Hopătae* (Conv. Lit. XX 1011) < **văpotae* < *văpae* cu intercalarea lui *ăt* subt influenţa lui *bobotae*.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Fital'ŭ 'époque où les femelles mettent bas' (Dal.) < **fetalium*, cf. *fetalia* 'fêtes de la naissance'.

Friptal'ŭ 'rôti' (Pap. B.) < **frictalium*, cf. friul. *fretaĭe* < **frictalia*.

II.

ADIECTIVE.

POSESIUNEA UNEI CALITĂŢI.

Bălaĭŭ < *băl.*

Buxaĭŭ 'scurt, gros şi umflat la faţă' < *bîxesc* 'îndes'.

NUME PROPRII DE ANIMALE.

Nume de vaci.

Derivate dela adiective.

Bălae (Hasdeu, 596) < *băl.*

Brezae (Hasdeu, 597) < *breaz.*

Cheşae (Hasdeu, 596) < *oacheş.*

Floraĭa < *florus.*

Mîndrae (Hasdeu, 596) < *mîndru.*

Murgae (Hasdeu, 596) < *murg.*

Plăvae 'n. de vacă cu păr plăvan, plăviŭ, plăviţ sau *plăvaĭŭ*' (Pamf. J. III).

Roşcaĭa (Pop. 56 a) < *roşcă.*

Surae (Hasdeu, 596), *Suraĭa* (Pop. 56 a) < *sur.*

Derivate dela substantive.

Lunae (Hasdeu 596, Şez. VII 176), *Lunaĭa* (Pop. 55 b, Pamf. J. III) < *Lună.*

Mărţaĭa (Pop. 55 b) < *Marţi.*

Rujaĭa (Pop. 56 a) < *rujă.*

Originea: slav. *-alĭ* (Puşcariu, Contr. 9), introdus prin:

Pospaĭŭ 1. fleur de farine, 2. fig. pulbere de zăpadă (Mold.), mr. *pîspal'u* 2 (Dal.) < srb. *paspalĭ* 'pulvis molaris'.

Scobaĭŭ Zool. 'nase, Chondrostoma nasus' (Săgh. 114 c) < srb. *skobalĭ.*

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Vătrăiŭ < srb. *vatralĭ* 'pelle de fer ou de bois'.
Stănae, Vilae, Vlădae n. de persoane feminine (Hasdeu, 597) sunt probabil introduse direct din slav.

Pentru numele de vaci citate cf. srb.: *gubalĭ* 'equus porriginosus', *kusalĭ* 'equus cauda curtata', *putalĭ* 'equus habens maculam in pede', *sivalĭ* 'equus canus', *zekalĭ* 'equi albi genus'.

Observ că şi în latineşte există un sufix *-aleus* care formează adiective posesive (cf. *merdaleus* 'souillé d'excréments' < *merda*).

Cuvinte obscure:
Călălae 'picioare lungĭ şi diformate' (Codin, 13).
Ceonae 'vacă nărăvaşă' (Codin Ing.).
Cĭoşcotae, şcotae 'vacă slabă, rea' (Şez. II 187, III 89), cf. *cĭurcă* idem (Şez. II 187).
Tiharai 'pantă foarte răpede; se zice despre coasta muntelui când e foarte dreaptă, aproape verticală, pl. *tihărăĭ*' (Şez. V 162).
Ludae 'citrouille' (Conv. Lit. XX 1013).
Ooaie, lână *ţigae*.

Fenomene de Analogie.

La grupa cuvintelor în *-ăĭŭ, -ae* au trecut:
Dadae 'dadacă' < turc. *dada*.
Şerlaĭ Bot. (Trans.) =germ. *Scharlach*-kraut.

Sufixul *-ae* s'a substituit lui *-eaŭă* în dr. mr. (Dal.) *cucuvae* 'hibou' =*cucuveaŭă* (Dal.), **cucumella*.
Bocaĭŭ 'ulcică' (Viciu, 20) < it. *boccale* 'bocal, pot'.

Genul şi Pluralul.

Cuvintele în *-ăĭŭ* sunt masculine, cele în *-ae* feminine şi se întrebuinţează numai la sg., afară de: *cotorae, piţigae, fĭerătae, măruntae* şi *măruntăĭ* cari se întrebuinţează numai la pl.; — *tihărae, văpae* şi *vînătae* fac pl. *tihărăĭ, văpăĭ* şi *vînătăĭ*; — *friptal'ŭ* şi *numal'ŭ* sunt eterogene şi fac la pl. *friptal'e, numal'e*; — despre *măglae* nu putem şti dacă se întrebuinţează numai la sg.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

EAC *(-ĕák)*.

Observaţie. Dr. (mr.? 1 ex. nesigur). — Şi *-eag*.

Funcţiunea.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Drumeac (Codin, 28), *drumeag* (Pamf. C.) < *drum.*
Mînzeac (Pamf. J. II) < *mînz*, de unde şi *mînzoc.*
Păteac (Codin, 56) < *pat.*
Săteac (Vârcol) < *sat.*
Zideac (Codin, 80) < *zid.*
Peleacă 'prăjină pentru bătae' (Codin, 57) < *pală.*
Pătuleag (Noŭa Rev. Rom. VIII 87) < *pătul.*
Podeag 'palier; plateau' < *pod.*

Diminutive alintătoare.

Moşneag < **moşăneag* < *moşan.*

UN MEDICAMENT.

Teţăreagă 'caseus vaccinus' (Car.) < *teafăr* 'sain, sauf'.

POSESORUL UNEI CALITĂŢI PRIN EXCELENŢĂ.

Mr. megl. *mutuleagă* 'taciturne' (Pap. megl.) < *mut* 'muet'. Var. mr. *mutuleangă* (Dal.) < *mutuleagă*+*leani*.—*Leangă, leangu* (Dal.) =scurtare din *mutuleangă.*

Originea: 1. slav. *-eak, -eaga*, formează cuvinte ce exprimă posesorul unei calităţi prin excelenţă; *-eaka* formează diminutive în rut., Belić, § 35. (G. Pascu).

Chişleag < rut. *kisleak* idem, cf. şi bulg. *kiseleak* 'du vin aigre; un fruit aigre; une buisson aigre'.

Gorneagu 'le vent d'ouest' (Boc.) < bulg. *gorneak.*

Poleac 'Polonais' < bulg. *poleak*, srb. nsl. *polĭak.*

Puleacu 'garde-champêtre' (Mih.) < bulg. *poleak.*

Siňac 1. 'ger tare' (Pap. B.), 2. 'chicĭură' (Dal.) < bulg. *sineak* 'meurtrissure, ecchymose'?

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Boleac 'souffrant, souffreteux, dolent' – *boală* (slav).

Holeac 'κενός, inops' (Bibl. $182^{2}/_{24}$) < rus. *golĭak* 'pauvre diable', bulg. *golak*, rut. *hołak*.

Toĭag < bulg. *toĭaga* bâton, gourdin'.

2. *-ac*, al cărui înţeles diminutiv este latin (v. *-ac*) şi care putut da naştere formei *-eac* prin derivate în cari *-ac* erà precedat de sunete palatale ori africate ca în :

Bogheacă 1. 'o clae maĭ mică' (Conv. Lit. XLIV, II 619), 2. fig. 'cap' (Pamf. Agr.) < *boghie* 'clae mică fără ţapă' (Noua Rev. Rom. VIII 85), *boaghe* 'cap' (Pamf. Agr.).

Dulceag 'doucereux, douceâtre' < *dulce* 'doux'.

Să se observe apoi dr. *drumeac* faţă de megl. *drumac*.

Cuvinte obscure :

Năbîrgeac=năvîrc, năvîrcă, neberează 'mare şi prost' (Codin Ing.) — pol. *nieborak*, rut. *neboraka* 'misérable, malheureux'.

Bedreagă n. de familie (jud. Fălciŭ) — rus. *bodrĭaga* 'homo audax'.

Cureac, curetic 'o parte dintr'o căpiţă' (Codin, 24).

Cărlęgă = *căpuşă* Zool. 'tique'.

Feţeleagă 'un fleac' (Pamf. Agr.).

Genul şi Pluralul.

Substantivele în *-eac*, *-eag* sunt 1. masculine, pl. *-ecĭ*, *-egĭ (moşnegĭ)*, când arată o fiinţă, 2. eterogene, pl. ?, când arată un lucru. — *Toĭag* pl. *toĭege* este eterog. – Substantivele în *-eacă* sunt feminine, pl. ?

IN, INĂ *(-in, -ină)*.

Observaţie. Dr. mr. megl. — Derivatele substantivale sunt numai feminine.

Funcţiunea.

ADIECTIVE.

MATERIEA.

Pal'ă *mili'nă* 'paĭŭ de meĭŭ' (megl.) < *mel'ŭ*.

Pal'ă *sicărină* 'paĭŭ de secară' (megl., texte p. 117) < *sicară*.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Puţin, mr. *puţin*, megl. *puţon* 'peu' < **poaţă* < *paucies* 'un petit nombre de fois, rarement', cf. şi *pitzinnus* 'petit' (Meyer-Lübke, 6550).

Surin 'endroit exposé au soleil' (Dal. megl.) < *soari*.

SUBSTANTIVE.

Concrete.

DIMINUTIVE.

Crachină 'stâlpare' (Mard.) < *cracă* 'creangă'.

Prăştină < **păruştină* < *par*, cf. *păruştean*.

Trupină 'tulpină' (Vas.) < *trup*.

Fucurină 'locul unde s'a făcut foc şi se află cenuşă' (Dal. Pap.B.) < *foculus* 'petit foyer, petit feu, petit réchaud', *focula* 'réchaud'.

Căpină 'mură' (megl.) < *cap*, cf. mr. *căpuşă* = dr. *căpşună*.

Acest înţeles se găseşte apoi în sufixele compuse *-ilină*, *-ulină*, *-iştină*, *-uşină*, v. mai jos.

NOMINA INSTRUMENTI.

Coprînă 'velum capitis muliebre' (Car.) < *acopăr*.

UN LOC.

Băltină 'terrain marécageux près d'une rivière' (Hasdeu, 3075) < *baltă*.

Surupină 'surpătură' (Vîrcol) < *surup* = *surp*.

Aripidină 'lieu escarpé' (Pap.B. Dal.) < it. *ripido* 'escarpé'. — Dal. şi *arîpîdzină*.

LÎNA UNUI ANIMAL.

Codină 'lîna dela coadă' < *coadă*.

COLECTIVE.

Cupîcină 'pădure de stejarĭ micĭ' (Dal. < *cupacĭŭ* 'stejar'.

Stupină 'prisacă' (Damé T. 120) < *stup*.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

NUME FEMININE.

O serie de cuvinte, cele mai multe obscure, cari însamnă 'putain' :

Baţachină (Hasdeu, 2763), *paţachină* (Hasdeu, 2666), fig. *paţachină*, *pasachină* Bot. 'roĭbă ; Rubia tinctorum' (are fructele roşii, apoi devin negre).

Başoldină, *başardină* (Hasdeu, 2666) = *başoaldă* (Mold.).

Papină (Hasdeu, 2666).

Bichirină 'femee ce bichireşte, adecă lucrează migăetic orĭşice lucru' (Şez. II 149) < *bichiresc*.

Anghelina = fem. dela *Anghel*.

ɣirachină (Dal.), *ɣirăchină* 'faucon' < *ɣirac* 'milan' = ngr. γεράκι 'faucon'.

Simbotina nume propriu de vaci < *Simbătă*.

Başachină 'soţiea başaculuĭ' (Dal.) < *başac* 'ţăran care vinde fructe pe lână'.

MUME DE PLANTE.

Sorocină = *coada şoareculuĭ* < *sorex*, *soricis*. – Observăm că în acest cuvânt *s* 'a rămas intact.

Sulfină, *sulcină*, *sufulf* 'mélilot-jaune' (are florile galbene), *sulcină-albă* 'mélilot-blanc' (are florile albe), *sulcină-albastră* *sufulf-vînăt* 'mélilot-bleu' (are florile albastre), mr. *sulfină*, *sulhină* (Dal.) = sulfină-albă, *surhină*, *struhină* (Mih.) = sulfină, *tindilină* (Dal.) = sulcină-galbănă, cf. alb. *trândâl'inâ mal'i* 'Bergmellissen'.

Următoarele derivate au acelaş înţeles ca şi primitivul :

Cĭurdină = *cĭurdă* 'cireadă' (Vîrcol).

Cînept'işt'ină = *cînepişte*.

Curbină = *coarbă*, instr. de tîmplărie (Damé T. 113).

Dîlmină 'loc rîdicat' (Noŭa Rev. Rom. VIII 85) = *dîlmă*. — Şi *dîlman* (ibid.).

Fătocină = *fătoc*, augm. dela *fată*.

Hoĭtină = *hoĭt* (Pamf. Agr.).

Stîrvină = *stîrv* (Pamf. Agr.).

Tîrsînî = *tîrsî* 'barbă mare' (Şez. V 163).

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Abstracte.

Cîńină 'răutate' (Dal.) < *cîni*.

SUFIXE COMPUSE.

-ilină *(= -el + -ină).*

Pijilină = peajă 'pĕliţă supţire' (Dal.).

-olină *(= -ol + -ină).*

Când ovăsul se samănă cu gândul de a fi cosit de verde pentru a înlocui fânul din nutreţul vitelor, se numeşte *cosolină* (Pamf. Agr. 114) < *cosesc*.

-ulină *(= -ulă + -ină).*

Frunzulină 'frunzuliţă' (Tocilescu, Mater. 184) < *frunză*.

-iştină *(= -işte + -ină).*

Curviştină = curvă (Şez. III 34). — Pentru compunerea sufixului cf. *cînepi'işt'ină = cînepişte*.

-uşină *(= -uşă + -ină).*

Peluşină 'pĕcliţa ce se află pe carne' (Rev. cr. lit. III 164) < *pĕele*.

Originea : = it. sp. pg. *-ino*, pv. *-i(n)*, fr. *-in* < *-inus*, it. sp. pv. *-ina*, fr. *-ine* < *-ina* = fem. dela *-inus* (G. Pascu).

Sufixul *-inus* este atestat în latineşte cu înţeles diminutiv în *signinum* : Jacet sub hoc *signino* dulcissima Secundilla (C. I. L. XII 874), citat de Nyrop, § 262, apoi *Domnulinus* (an. 759), *casina, casalina* (an. 807), *vallina* (an. 912), citate de Diez, 312. Acest înţeles s'a păstrat în it. sp. *-ino*, fr. *-in*, rom. *-ină*. Pentru celelalte înţelesuri cf. lapti *uin* 'de oae' (Dal.) < *ovinus*.

In sufixul rom. *-in* se ascund încă probabil *-enus* (sp. pg. *-eno*, pv. *-en)* şi *-ianus* (it. *-iano*, fr. *-ien*), cf.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Plin < *plenus.*
Senin, (Dal.) *sirin,* megl. *serin* < *serenus.*
Creştin, -ă, mr. *criştin* < *christianus.*
Fin, -ă, mr. *hil'in, -ă* (Pap.B.) 'filleul' < **filianus, -a.*

Albină, mr. *alghină* (Dal.) 'abeille' < **alvina (musca)* < *alveus* 'ruche'.
Căpăţînă < **capitina.*
Cucină 'cuisine' < *coquina.*
Făină < *farina.*
Găină, mr. *gîl'ină* (Dal.) < *gallina.*
Neghină, megl. *migl'ină* 'nielle' < **nigellina* < *niger.*
Oină 'viande de mouton' (Cantemir), *oină* (izolat ca nume de joc cu mingea), mr. *uină* 'troupeau' (Dal.) < *ovina* 'viande de mouton', *ovinus, -a, -um* 'de brebis'.
Păcuină 'oae mînzare' (Şez. III 84), 'oae de doĭ anĭ care n-a fătat încă' (Candrea) < *pecuinus, -a, -um* 'de bétail', *pecorinus, -a, -um* 'de menu bétail'.
Porcină 'carne de porc; tot ce se prepară din carnea de porc: cîrnaţĭ, chişte, etc.' (Şez. V 117), mr. *purţină* 'carne de porc sărată' (Dal.), 'étable à porcs' (Mih.) < *porcina* 'chair de porc', *porcinus, -a, -um* 'de porc'.
Rădăcină < *radicina.*
Rîşină, mr. *aruşinî* (Dal.) < *resina.*
Vecină 'voisine' < *vicina.*
Viperină Bot. 'ĭarba-şerpelui' < *viperina.*

Căprină (Pap.B.), *cîprină* (Dal.), megl. *căprină* 'laine de chèvre' < *caprina.*
Ful'ină 'peau d'outre qui a servi à la conservation des fromages' < *follinus, -a, -um* 'd'outre, de soufflet' (Papahagi, Not. Et. 22).
Murtuţină 'charogne' (Pap.B.) < *morticina.*
Pluină 'temps pluvieux' (Dal.) < **pluvinus, -a, -um* =*pluvius,* cf. vfr. *plevine,* pv. *pluvina* 'pluie fine'.
Viştină 'lucru veşted' (Mih.) < **vescina* < *vescus.*

In sufixul *-ină* se ascunde probabil şi lat. *-ena,* cf.
Mr. *arină* 'sable' < *arena.*
Mr. *ɣirghină* 'verveine' (Dal.) < *verbena.*

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Peste sufixul latin s'a suprapus *-ina* slav, care formează augmentative, colective, feminine, abstracte, introdus prin exemple ca :

Arapină 'ţigancă', *harapină* 'ţigan' (Pamf. J. II) < bulg. *arapina* 'négresse, éthiopienne', *arapin* 'nègre, éthiopien'.

Desetină < vsl. *desętina* 'pars decima'.

Drujină 'tovarăşă' < vsl. *družina*.

Grădină 'jardin' < bulg. *gradina*.

Jivină 'animal' < bulg. *živina*.

Mucrină 'încălată, groasă că deabĭa se învîrte' (Şez. III 70) şi desigur asudă < bulg. *mokrina* 'humidité'.

Mătăcină Bot. 'mélisse' < bulg. *matečina, matičina*.

Murţină 'charogne' (Mih. Pap.B.), *mărţînă* 'ĭapă slabă (Viciu, 59), *mîrţînă* 'ĭapă nervoasă ; femee depravată', *mîrţînoasă* 'vită căreĭa-ĭ dor de sare' (Noŭa Rev. Rom. VIII 86 b) < bulg. *mârţina* 'cadavre'.

Rogojină, megl. *ruguzină* 'nappe de jonc' < bulg. *rogozina*.

Slănină 'lard' < bulg. *slanina*.

Smochin 'figuier', *smochină* 'figue' < bulg. *smokinea* 'figue, figuier'.

Ştirbină 'locul (sic) de unde-ĭ lipseşte o obadă' (Codin Ing.) < bulg. *ştârbina* 'fente, crevasse, brèche ; cassure'.

Vĭezuină, ir. *ĭăzvinę* 'antre, caverne' < bulg. *eazvina* 'terrier de blaireau, taissonnière', cf. *ɣĭedzurişte* 'antre, caverne' (Candrea) < *vĭezure* 'blaireau'.

Lazarină 'fille qui chante et danse en l'honneur de St. Lazar' (Dal.) < bulg. *lazarina*.

Trubuşonă 'ventre' (megl.) — bulg. *târbuh* 'ventre', *târbuşen* 'abdominal, ventral'.

Este interesant de observat că atât lat. *-ina* cât şi slav. *-ina* formează derivate ce exprimă carnea unui animal, cf. *porcina*, bulg. *govedina* 'viande de boeuf', *pârčovina* 'chair de bouc'.

Obscur : *Călin, -ă* 'căldicel, călduţ' (Rev. cr. lit. III 91).

Cătilin (Bud.), *chitilin* (Candrea) adv. 'lentement, doucement' este probabil = *cătinel* < *cat* = *caŭt* 'regarder avec attention'.

Ghĭorghină, gherghină Bot. < germ. *Georgine*.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Ghĭubrină 'fiente de chèvres' (Pap. Megl. II 42 b) < turc. *gübre* 'fiente' + ngr. κόπρινος 'de fiente'.

Sulină 'specie de crustaceŭ (sic)' (Dal.) < ngr. σουλίνα 'telline' (testacé) (vgr. σωλήν 'solen'), de unde şi bulg. *solina* Zool. 'solen, Solen vagina'.

Fenomene de Analogie.

La grupul cuvintelor în *-ină* a trecut mr. *ghirghină* = *virghiră* 'vierge' (Dal.) < *virgo, -inis.*

Substituţii de sufix:

Sufixul *-ina* s'a substituit lui *-ală* în *dubină* = *dubală* 'vită, animal' (Furt.).

Genul şi Pluralul.

Cuvintele în *-ină* sunt feminine şi fac pl. în *-ini*, mr. *-iń.*

OC, OG *(-ók, -óg).*

Observaţie. Dr. — Fem. *-oacă, -oagă.* — Unele cuvinte au numai forma *-oc*, unele numai *-og*, altele şi *-oc* şi *-og*. La aceste din urmă, din punct de vedere fonetic, forma primitivă ar puteà fi ori *-oc* ori *-og;* din punct de vedere etimologic însă se pare că *-og* < *-oc* (v. Originea). — Forma *-og*, în exemplele în cari se găseşte ecluziv, ar puteà fi şi ea originară. S'ar părea deci că avem a face cu două sufixe cari s'au suprapus. Exemplele le-am aranjat deci în vederea acestei posibilităţi (v. Origina).

Funcţiunea.

SUBSTANTIVE.

DIMINUTIVE.

Băltoacă, băltoagă (Hasdeu, 3077; Săgh. 112 b), mr. *bîltoc* (Dal.) < *baltă.*

Buldzoc (Ţiplea) < *buldz* 'gogoloş' (Ţiplea).

Buturoagă (Pas.) < *butură.*

Cupoc (Hasdeu, Cuv. I 223) < *cupă.*

Dîmboc 'măgură, colină' (Candrea) < *dîmb.*

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Mînzoc < *mînz.*

Vătărog, vătăroagă 'tout petit lièvre' (Codîn, 77) < *vitulus* 'petit d'un animal'.

Tobîlloc, tăbîlloc 1. 'sac mic' (Săgh. 71), 2. fig. *tăbîlloc* 'scurt şi gros ca un sac' (Şez. V 160) — vsl. *toboliţĭ* 'sac', rus. *tobolet* 'panetière'.

AUGMENTATIVE.

Augmentative propriu zise.

Fătoc < *fată.*

Fîştoacă 'un ogor îngust' (Pamf. Agr. 25) < *făşie.*

Moţoc 1. 'părul depe cap la femei strîns grămadă' (Mold.), 2. 'nervozitate, toană' (Mold.), 'năravʼ (Săgh. 96) < *moţ* 'huppe d'oiseau'.

Picĭoroage 'catalige' < *picĭor.*

Pomoroage 'fruits' (Viciu, 33) < *pomula* 'petits fruits'.

Bosmoagă 'comédie, drăcovenie' (Pamf. Agr.) < *basmu, basnă.*

Augmentative depreciative,

Nume comune.

Ghijoagă 'cal bătrîn şi slab' (Săgh. 26) < *ghĭuj.*

Hîrţoage < *cărţi.*

Horţog = *hoarţă* 'car vechĭŭ şi stricat' (Şez. IX 151).

Hîrştĭoagă 'pĭele, dupăce s-a jupit : era maĭ să dau *hîrştĭoaga* popiĭ' (Şez. III 15), 'oaĭa cînd e bătrînă se zice babană saŭ *hîştĭoagă*' (Hasdeu, 2255), *hîrşoagă* 1. 'animal slab şi urît' (Cĭob.), 2. 'om, în batjocură' (Cĭob.), 3. 'peticăʼ (Cĭob.), 4. 'hărtie de lepădat' (Codin, 39) < *arşie* 'pĭele de mĭel pentru căcĭulĭ' (Noŭa Rev. Rom. VIII 85).

Scîrţoagă 'lucălţăminte veche şi ruptă' (Pamf. Agr.) < *scîrţĭŭ.*

Terfeloage 'registre', *terfeloagă* 'coureuse ; gourmandine' < *terfelesc.*

NUME PROPRII.

Tîrtoacă, Tîrtoagă porecle pentru bărbaţi (Pop. 44 c) < *tîrt,* propriu zis 'beşinosul'.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

NUME DE PLANTE.

Bursoacă 'sétaire verticillée' < ?

Hîrcĭogĭ 'zbîrcĭogĭ' (Şez. III 15) < ?

Tîrsoc 'un fel de muşuroĭŭ de ĭarbă, se află pe cele bahne' (Şez. V 163), probabil = *tîrsoacă* 1. 'iarba bălţiĭ, păĭuş' (Panţu). — *Tîrsoacă* 2. = *troscot* (Panţu) < bulg. *trosak* 'chiendent'.

Vîzdoagă, vîzdoacă (Grig. I 80) 1. 'rose d'Inde', 2. 'oeillet d'Inde'.

Zbîrcĭog 'cĭupercă comestibilă având pălărie cu coastele zbîrcite' < *zbîrcesc.*

Pucĭoagnă = ĭarbă-pucĭoasă, buruĭană-pucĭoasă < **pucĭoagă* < *puţ-*. — Pentru *č* cf. *pucĭos.*

Părtoacă 'nume de floare (sic !)' (megl.).

Perinoc = *perină* 'stratul de lemn de care e prins brotacul morii' (Damé T. 150).

ADIECTIVE.

DIMINUTIVE.

Mititĭoc 'tout petit' (Ţiplea) < *mititel.* Pentru *tĭo* < *to* cf. mold *cuptĭor* = *cuptor.*

Blîndoc (Reteganul, Pov. Pop. 194) = *blînd.*

AUGMENTATIVE.

Măroc 'foarte mare' (Conv. Lit. XX 1013) < *mare.*

POSESORUL UNEI CALITĂŢI PRIN EXCELENŢĂ.

Nătălog 'bădăran, prostogan, tont' (Rev. cr. lit. III 162) < **nătărog* < *netare*, cf. *nătărău.*

Tontolog, tăntălog 'nătărău, prost, tont' (Rev. cr. lit. III 172) < *tîndală, tont, tînt.*

SUFIXE COMPUSE.

-etoc *(= -ete + -oc).*

Tăbultoc 'sac mic' (Vas.) < vsl. *toboliţĭ* 'sac'.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

-otoc *(= -ot + -oc).*

Ghemotoc (Grig.), *ghimotoc* (Codin, 34), *ghĭomotoc* (Pamf. Agr.), *ghemultoc* (Pamf. Agr.) < *ghem.*

-ălog *(= -ală + -og).*

Pisălog 'Holzstück zum Stossen' (Pop. 166 b) < *pisez.*

Fofolog 'împedecat, care nu poate să-şĭ poarte trupul, tont' (Rev. cr. lit. III 154) < *fomf.*

Pripăloagă 'putain' (Şez. V 119) < *pripăşesc.*

-ănog *(=an + -og).*

Slăbănog 'puţin slab', *slăbănog, slăbănoagă* Bot. 'ne-me-touchez-pas' < *slab.*

-orog.

Boşorog 'cu boaşele umflate' (Săgh. 45) < *boş.*

Şotorog 'cam strîmb, cam adus, cam curbat', *şontorog* 'şchĭop' < *şot, şod* 'sucit'.

Originea : = it. *-occo, -occa,* sp. *-oca,* pg. *-oco, -oca,* vprov. *-oc, -oca,* rtr. *-och, -occa,* fr. *-oche,* vfr. *-oque,* cu următoarele înţelesuri (Horning, ZRPh, XX 344-347) :

1. *Diminutive,* cf. it. *anitrocco* 'petit canard' < *anitra,* sicil. *pagnocca, -occu* 'piccolo pane', *piloccu* 'filamento sottilissimo', rtr. *balloch* 'petite charge de foin', pg. *bichoca* 'petit furoncle', *bichoco* 'kleine Kinderkrankheit', *moçoco* = dim. dela *moço,* apoi nume alintătoare de botez : *Beloca = Isabela, Doca = Theodora* (prin substituţie de sufix), vfr. *manoque* 'petite maison, cabane, sorte de bateau', *cabrioche* 'petite chèvre', *marroche* = dim. dela *marre* 'pioche', Cellefrouin *vinoche* 'petit vin', fr. *-oche* în nume alintătoare de botez : *Fannoche* < *Fany, Ninoche* < *Nina, Totoche* < *Toto.*

2. *Augmentative,* cf. it. *fratocco* 'gros moine', pg. *bicharoco* 'gros ver, animal dégoûtant', it. *peloco* 'calvo' < *pilus.*

3. *Un preparat din primitiv,* cf. vfr. *miltoque* 'millet, bouillie de millet', abruzz. *melocche* 'lie, marc d'huile' < *mele* 'miel' (după coloare).

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

4. *Abstracte*, cf. ven. *batoca* 'battement, coup', în glumă, cf. rom. *bătăiță* < *bătae*.

5. *Posesiunea unei calități*, cf. it. *pesocco* 'pesant, lourd', milan. *patoc* 'triste, morne', ven. *patoco* 'patent, clair', pg. *dorminhoco* 'pris de sommeil'.

6. *Posesorul unei calități prin excelență*, cf. vprov. *badoc, badoca* 'niais, sot' — *badare*, rtr. *bajocca* 'bavard' < *baja* 'bavardage'.

Nume de plante, cf. vfr. *vignoche* 'camomille', fr. dial. *aimairoche* 'scabieuse des champs', *amouĕroque* 'nom vulgaire du Chrysanthemum leucanthemum et de l'Anthemis arvensis, plantes très amères' < *amarus*.

Este de remarcat că și în italienește sufixul formează în acelaș timp diminutive (cf. *anitrocco)* și augmentative (cf. *fratocco)*.

Peste *-oc* de origine latină s'au suprapus sufixele slave *-ok* și *og-* împrumutate prin următoarele exemple:

Bulboacă (Săgh. 112 c, Șez. VIII 31), *bîlboacă* (Șez. VIII 31), *holboacă* (Șez. V 99), *duldoacă* (Viciu, 41) 'tourbillon d'eau' ✓ bulg. *dâlbok* 'profond, creux', cf. bulg. *dâlbočina, dâlbina* 'profondeur, fond, abîme'.

Busuĭoc, mr. *busul'oc, busul'ac* (Pap.B.) Bot. 'basilic' < srb.-cr. *bòsiok, bòsioka, bòsilĭak*, bulg. *bosil'ak*.

Cotoc 'matou, chat' (Codin, 22) < bulg. **kotok* = *kotak*, cf. bulg. *potak* și *patok* 'canard'.

Măcĭocu 'chat, matou' (Mih.) < bulg. **mačok*, cf. srb. *mačak*. — Forma *macĭaroc* (Mih. Dal.) < **mačarok* = **mačok*, cf. bulg. *kotak* și *kotarak*.

Patoc 'cane' (Dal.) < bulg. *patok* 'canard' — Forma *patarocu* (Mih.) ✓ bulg. **patarok* = *patok*, cf. *macĭaroc*.

Lătoc, lăptoc (Damé T. 148, Șez. III 69), *lăptoc* (Șez. III 187) 'canalul ce duce apa la moară' — rus. *latok* 'huche, auge, rigole'.

Mlădoacă 1. 'mlădiță' (Săgh. 113 d, Pamf. J. III), 2. 'prăjină' (Boc.), *mlădoagă* 'ramură verde și maĭ groasă dintr'un copac' (Codin Ing.) < bulg. *mladoka* = *mladiţa* 'jeune arbre', vsl. *mladokâ* 'vimen, baguette, branche flexible'.

Dobitoc 'animal; fig. homme stupide' < bulg. *dobitâk*.

Pominoc 'dar' (Îĭ tăĭară... svntul cap și-l dusă *pominoc* cinstit și luminat la ĭubitul eĭ mire Hs. Dos. Prol. $92^{2}/_{28}$. — Soru sa..

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

luînd neşte bucate iscusîte... dusă *pominoc* acestuĭa părinte. Dos. Prol. $99^{2}/_{36}$. — Ducînd cu sine mare *pominoace* de agonisitele sale mearsă cătră doritul eĭ mire. Dos. Prol. $14^{1}/_{29}$) < vsl. *pominokŭ* idem, bulg. *pominâk* 'les moyens de subsistance, existence, vie, genre de vie'.

Sărîntoc 'calic, sărac de tot '(Conv. Lit. XX 1016) < **sărătoc* < vsl. *siratŭkŭ* 'orfan'.

Soroc 'terme, échéance' < bulg. *srok*.

Bîrlog 'repaire de bêtes fauves' < vsl. *brŭlogŭ* 'lustrum ferae'.

Polog 'botte de blé coupé' < bulg. *podlog* 'botte', vsl. *pologŭ* 'depositum'.

Zălog 'ôtage' < bulg. *zalog*.

După *cotoc, măcĭocu, patoc* s'a făcut *motoc* 'chat, matou' (Săgh. 113 d) < **mătoc* < *mat-*, de unde fr. *matou*.

Poţoc 'guzgan' (Conv. Lit. XX 1015) < ung. *paczak*.

Obscure :

Coşmagă şi *hoşmoagă* (Pamf. C.).

Mozac 'tăcut, închis, mocnos' (Pamf. Agr.), *mozoc* 'cîne rău, se zice maĭ cu samă despre ceĭ dela stînă' (Rev. cr. lit. III 161), *mozoc* nume de cînĭ (Hasdeu, 869).

Tîrmoacă 'noroae' (Codin. Ing.) cf. derivatul *turbucală* (Hasdeu, 2340).

Arăstoacă 'gura staululuĭ' (Pap.B.), *arîstoacă* s. f. pl. *arîstoaţĭ* 'locul pe unde ĭes oile ca să fie mulse; locul unde se mulg oile într'o stînă' (Dal.), *răstoacă* 'abaterea apeĭ unuĭ rîu, în urma căreĭa rămâne loc uscat' (Noŭa Rev. Rom. VIII 87).

Picĭocu, s. m. pl. *picĭoţĭ*, 'boabă, la joc' (Mih.), cf. *picĭu* 'tînăr, mititel' (Mih.).

Vuloagă 'pré, prairie' (Obed. Mih. Pap.B.) < *vale*?, cf. *văĭală, văĭugă* 'vallée' (Noŭa Rev. Rom. VIII 88) < *vale* pl. *văĭ*, apoĭ *toloacă*.

Cĭaparog 'şchĭoapă, mr. fîltac' (megl.).

Pătărog 'căpşună' (megl. sub *căpuşniţĭ*).

Băbl'oc 'bătrîn' (megl.).

Pălgĭoc, păngĭoc 'culbec' (megl.).

Zlamboc 'adînc' (megl.).

Ghindoc 'scurt şi gros' (Codin, 34).

Borondoc 'mititel şi ĭute' (Codin, 11).

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Fenomene de Analogie.

La grupa cuvintelor în *-oc* au trecut :

Cojoc dr. mr. (Dal.), megl. < *cójuc* (megl.) = bulg. *kožuh.*

Zglăvoc, zglăvoacă 1. Zool. 'chabot' (Conv. Lit. XX 1016), 2. Bot. a. 'Centaurea plumosa', b. 'bluet, Centaurea cyanus', c. 'Centaurea spinulosa' < bulg. *glavoč* 1. Zool. 'chabot', 2. Bot. 'l'herbe de Saint-Roch'.

Sufixul *-og* s'a substituit lui *-ină* în *mîrţoagă* 'cal slab, păcătos' (mold.) = *mărţînă* 'iapă slabă' (Viciu, 59) < bulg. *mârţina* 'cadavre' ;

lui *-ac* în *păstrănog* = *păstîrnac, păstănac,* lat. *pastinaca* ; — megl. *pătpălog* 'caille' = dr. *pitpălac.*

lui *-uc* în *bondoc* 'scurt şi gros' (Codin, 11) < *bunduc* = turc. *buduk.*

Vîrcĭolog 'tourbillon d'eau' (Viciu, 88) este probabil ieşit, prin disimilaţie, din **vîrcĭorog* = *Vîrcĭorovă,* cf. *slăbănog* şi *slobonov.*

EN *(-'en).*

Observaţie. — Dr. — Şi *-ăn.*

Funcţiunea.

ADIECTIVE.

Măr *oarzăn* (Car.), pere *oarzăne* 'care se coc devreme' (Vîrcol), *oarzăn* 'necinstit, cu purtări rele', *oarzănă* 'destrăbălată' (Vîrcol) < *orz?*, cf. lat. *hordearius* 'qui mûrit en même temps que l'orge'.

SUBSTANTIVE.

Nume comune.

Floacăn 'laine que le mégissier fait tomber des peaux, pelure ; déchets de laine qui tombent dès draps qu'on foule' < *floc.*

Leagăn, mr. *leagăn* (Pap. S.), megl. *lęgăn* 'berceau' < *leg?*

Nume de Plante.

Breabăn 1. = *brebenel* 'corydale, Corydalis Marschalliana'

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

(Panţu), 2. 'floarea Paştilor albă, Anemone Nemorosa' şi 'floarea Paştilor galbănă, Anemone Ranunculoides' (Viciu, 22) — *breb* 'castor'.

Cruşîn = *cruşeĭŭ* 'bourdaine, Rhamnus frangula', arbust cu fructele mai întâiu roşii apoi negrii < *cruşesc* 'înroşesc'.

Originea: lat. *-inus* (Diez) + slav *-en* (Löwe, 46).

Coacin 'ayant le museau de couleur rougeâtre, eu parl, d'une brebis', mr. *coaţin* 'ayant des taches rougeâtres sur la tête, en parl. des brebis' (Dal.) < *coccinus* 'd'écarlate'.

Famen (Mard.), *famăn* 'eunuque, châtré', mr. *feamin*, *ɵeamin* (Pap. B.), megl. *fęmin*, *fęmină* 'feminin' < **feminus* < *femina*. alb. *fémânâ* 'féminin'.

Galbăn, *galbin* 'jaune' < *galbinus*.

Gemăn, mr. *dzeamen* (Pap.S.) 'jumeau' < *geminus*.

Carpăn, *carpin* < *carpinus*.

Frasin < *fraxinus*.

Noatin (dr. megl.) < *annotinus*.

Pĭedin 'urzeală rămasă neţesută la o pînză' (Codin, 57) < **pedinus*.

Dreven 'înţepenit, amorţit', *dreńu* 'groĭŭ, trîndav' (Rev. cr lit. III 123) < bulg. *dârven* 'de bois'.

Rumăn 'vermeil' < bulg. *rumen*.

Şumăn 'gris, pris de vin' (Rev. cr. lit. III 170), vin *şumăn* 'vin capiteux' (Hasdeu, 106) < bulg. *şumen* 'bruyant, tumulteux'.

Ţapăn 'raide' < vsl. *ţeapeanŭ*.

Zdravăn 'sain, bien portant, robuste, solide' < vsl. *sŭdravĭnŭ*.

Greabăn 'regiunea din şira spinării dela împreunarea spetelor celor doŭă picĭoare de dinainte' (Şez. V 76) — bulg. *grâb* 'dos', vsl. *grebenĭ* gen. *grebene* 'carde, peigne de cardeur'.

Pristăn 'rotiţa dela fus' (Rev. cr. lit. III 166), *pristlăn* netradus (Car.), *prîsnel* 'lanterne de moulin' — bulg. *prâsten* 'bague, anneau', srb. *preşlĭen* 'peson de fuseau'.

Stepenă 'dégré' (Bibl. $272^{1}/_{53}$, $251^{2}/_{49}$), 'seuil' (Bibl. $198^{1}/_{4}$) < bulg. *stepen* 'dégré'.

Stînjăn 'brasse' < bulg. *stânžen*.

Megl. *corin* 'racine' < bulg. *koren*.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Rodine 'daruri în oŭă, puĭ, mĭere, etc. care se aduc uneĭ leăuze' < bulg. *roden* 'natal, de naïssance'.

Ruin 'o buruĭană ce creşte pe locurile ce încep a se sălbătăci şi de care fac vitele păduchĭ, când e multă în fîn"' (Şez. V 122). Panţu cunoaşte *ruen, ruin* 1. 'Scabiosa succisa' şi 2. 'Scabiosa Columbaria' — bulg. *ruen* 'coulant'?

Mojren 'frêne' (Hasdeu, Cuv. I 293), *mojdrean* 'frêne fleuri' (Panţu) < bulg. *mâždrean* 'orne, frêne à fleurs'.

Egumăn 'abbé, supérieur' < ngr. ἡγούμενος.

Curpen 'tige rempante et flexible des citrouilles, des pastèques, etc.' < ?

Fenomene de Analogie.

Prin analogie cu cuvintele cari au în acelaş timp forme cu *-en, -in, -ăn* s'a născut *funingănă* < *funingină*.

Sufixul *-en* s'a substituit lui *-ură* în *presenă* < *presure* (Săgh. 114 b).

Genul şi Pluralul.

Substantivele în *-en* sunt: 1. masculine când arată o fiinţă ori un nume de copac; — 2. masculine şi eterogene, pl. *-ene*, când arată un lucru: un *stînjăn* — doĭ *stînjenĭ*, un *leagăn* — doŭă *leagăne*. — Substantivele în *-enă* sunt feminine, pl. *-ene* (*stepenă*—*stepene*).

SUFIXELE ADIECTIVALE.

IŬ *(-ĭŭ)*.

Observaţie. — Dr. mr.

Funcţiunea.

ASĂMĂNAREA.

Vĭermĭ *panglicĭĭ* (Apăr.Săn.) = în formă de *panglică*.

Pere *rotiĭ* 'probabil dela *roată*, fiindcă asemene pere sunt lătăreţe şi la coadă şi la partea cealaltă, înfăţişînd o formă de rotiţă groasă' (Conv. Lit. XX 1016) < *roată*.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

IN SPECIAL ASĂMĂNAREA ÎN COLOARE.

Derivate dela substantive.

Arămiŭ < *aramă.*
Argintiŭ < *argint.*
Auriŭ < *aur.*
Castaniŭ < *castană.*
Cenuşiŭ 'gris' < *cenuşă.*
Măsliniŭ < *maslină.*
Albastru-*muriŭ* (Hasdeu, 717) < *mură.*
Pămîntiŭ < *pămînt.*
Ruginiŭ < *rugină.*
Sîngeriŭ 'de culoarea sîngeluĭ' (Pamf. C.) < **sîngine* = *sînge.*
Stacojiŭ 'écarlate' < *stacoj* 'homard'.
Trandafiriŭ 'rose' < *trandafir.*
Ursiŭ 'n. boŭ, vacă cu părul roşiu în felul blăniĭ ursuluĭ' (Damé T. 27) < *urs.*
Vioriŭ 'violet' < *viola.*
Mr. *ɣĭarɣiriu* 'ca de mercur' (Dal.) < *ɣĭarɣir.*

Derivate dela adiective.

Albăstriŭ 'bleuâtre' < *albastru.*
Albiŭ < *alb.*
Gălbiniŭ < *galben.*
Negriŭ < *negru.*
Suriŭ < *sur.*
Vineţiŭ < *vînăt, vineţĭ.*

Dulciŭ 'douceâtre' (Pamf. Cînt.) < *dulce.*
Amărîŭ 'un peu amer' < *amar.*
Floriŭ, fluriŭ 'cu pete albe, despre boĭ' (Vîrcol) < lat. *florus* 'fleuri; blond', de unde mr. *flor* 'tout à fait blanc', dr. *floran* 'noir et blanc, en parl. des chiens' (Boc.).
Meriŭ 'oblu, drept şi fără cĭoturĭ, despre un lemn' (Săgh. 97), 'mîndru' (Bud.) < lat. *merus.*

APARŢINEREA.

Mijlociŭ = *de mijloc.*

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

SUFIXE COMPUSE.

-ăriŭ (= -ar + -iŭ).

ASĂMĂNAREA.

Oaie *brumărie* (Damé T. 67), căciulă *brumărie* (Mold.) 'gris, -se' < *brumă*.

APARŢINEREA.

Tumnîriŭ 'd'automne' (Dal.) < *toamnă*.

-uriŭ (= -ur + -iŭ).

ASĂMĂNAREA.

Fumuriŭ 'de culoarea fumuluĭ' (Codin, 32) < *fum*.

Ţîţe *bourĭ* 'care stau tarĭ şi ţepure de se văd sub ie ca nişte corniţe' (Rev. cr. lit. III 90) < *boŭ*.

POSESIUNEA UNEI CALITĂŢI.

Buzurie 'cu buza neagră, despre oĭ' (Vîrcol) < *buză*.
Răbduriŭ 'răbdător, suferitor' (Pamf. J. II) < *răbd*.
Herburiŭ 'care fierbe repede, despre o legumă' (Dal.) < *hĭerb*.
Lîrguriŭ 'prea larg, larg de tot' (Dal.) < *larg*.

Originea : 1. = it. sp. *-ivo*, *-io*, pv. *-iu*, fr. *-if* < *-ivus*, 2. = it. *-igno* (Candrea, Bulet. Soc. Fil. Buc. III 14) < *-ineus*, 3. turc. *i* (Şăineanu, Infl. Or. I 82).

Cîmpiŭ 'uni, plan' *(loc cîmpiŭ*, Dos.), *cîmpie* 'plaine, pays plat' < **campivus*, cf. vit. *campio* 'di campo', com. *kampiv* 'coltivato, colto, dicesi di campo', sic. *kampia* 'campagna solitaria, luogo non accasato, campo', sp. *campio* (Candrea-Densuşianu).

Timpuriŭ, mr. (Dal.) *timburiŭ* < **temporivus*.

Tîrziŭ, mr. (Dal.) *tîrdziŭ* < **tardivus*.

Beţiŭ (Car. Hasdeu Cuv. II 487), *beţîŭ* (Şez. II 149, Vîrcol), *beţiv* < **bibitivus* (Candrea-Dens.).

Arńiŭ (Dal.), *erńiŭ* (Mih.), *arniŭ* (Dal.) 'cartier d'hiver' < **hibernivus (locus)*, cf. *aestivus locus* 'lieu propre à passer l'été'.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Acriŭ 'aigrelet', it. *agrigno* < **acrineus*.
Aspriŭ, it. *asprigno* < **asprineus*.
Căpriŭ 'brun, en parl. des yeux', vit. *caprigno* < **caprineus*.
Cărniŭ 'couleur de chair', sic. *karniñu* < **carnineus*.
Cînepiŭ 'de chanvre; couleur de chanvre', vfr. *chainvinge* < **canapineus*.
Gălbiŭ, gălbîŭ (Tiktin) 'jaunâtre' < **galbineus* (Candrea-Dens.).

Elemente turceşti.

Cîrmîziŭ, cărămiziŭ 'cramoisi' < *kîrmîzî*.
Conabiŭ < *kunabi*.
Fistichiŭ < *fîstîkî*.
Ghĭurghĭuliŭ 'rose' < *gülgüli*.
Ghiviziŭ 'de couleur rouge foncé' < *güvezi*.
Nărămziŭ, marmanziŭ, marmaziŭ, marmagiŭ (Pamf. Cînt. 39), 'orange' < *narenǧi*.
Postav *neftiŭ* 'vert foncé' < *nefti*.
Pătlăginiŭ < *patlîǧani*.

Deliŭ 'fou, insensé' < *deli*.
Inacciŭ 'opiniâtre' < *inatči*.
Pirpiriŭ 'pauvre, misérable' < *pirpiri* 'qui appartient aux artisans, aux ouvriers; fig. grossier, sans élégance'.
Şaşiŭ 'louche, strabique' < *şaşî*.
Tiriachiŭ 'étourdi, gris, pris de vin' < *tiriaki* 'qui prend de l'opium, du tabac ou des liqueurs spiritueuses; hargneux, querelleur et difficile'.
Mr. *bicriu* 'ivrogne' (Mih.) < *bekri*.

Cutnie 'sorte de satin mêlé de coton' < *kutni*.
Razachie 'sorte de raisin excellent à grains longs et blancs' < turc. *razakî*, ngr. ῥοζακί, ῥαζακί (Turc. < ngr., v. G. Meyer, Türk. St. I 34).

Pustiŭ, pustîĭŭ (Giuglea-Vîlsan, Rom. Serb.), *pustiñ* (Car.) 'désert', *pustie, pustîe* (Ţiplea), *pustiñe* (Car.) s. 'désert' < bulg. *pustinea* s. 'désert'.

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Bocciŭ 'niais, nigaud' < ung. *baksi, buksi.*

Mĭeriŭ, mĭerîŭ (Pas.), *merîŭ* (Conv. Lit. XX 1013), *mṅirîŭ* (Ţiplea), *mnereŭ* (Rev. cr. lit. IV 338). 'albastru' este obscur.

I precedat de *r, b, p, st* s'a schimbat în *î* în *amărîŭ,* dial. *mĭerîŭ* < *mĭeriŭ,* dial. *gălbîŭ* < *gălbiŭ,* dial. *pustîŭ* < *pustiŭ.*

Substituţii de Sufix.

Sufixul *-iŭ* s'a substituit lui *-eţ* în *mistriŭ* 'amestecat, sur cu negru, despre păr' (Vas.) < *mistreţ.*

BDD-B19-05 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)